Παιδικό βιβλίο και έμφυλα στερεότυπα: το παραμύθι και ο ρόλος της Σχολικής Βιβλιοθήκης

Δρ. Πανωραία Γαϊτάνου
rgaitanou@gmail.com

Σκοπός της έρευνας

- Τις τελευταίες δεκαετίες, ορισμένοι μελετητές υποστηρίζουν ότι το **παιδικό βιβλίο**, και ειδικότερα το παραμύθι ενδέχεται να μεταδίδει **σεξιστικά πρότυπα** στα παιδιά, προάγοντας έμφυλα στερεότυπα και ενίοτε αναπαράγοντας κοινωνικές ανισότητες εις βάρος των γυναικών.

- Η **στάση του παιδιού απέναντι στο βιβλίο** διαμορφώνεται από πολύ νωρίς και επηρεάζεται καθοριστικά από τον τρόπο με τον οποίο έρχεται σε επαφή με αυτό (Καρπόζηλου, 1994), είτε μέσα από το **οικογενειακό** είτε από το **σχολικό περιβάλλον**.

- Η **σχολική βιβλιοθήκη** αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά περιβάλλοντα, όπου ενισχύεται η μάθηση μακριά από την τυπική διδασκαλία στην τάξη, αποτελεί συμπληρωματική οδό προς την κατάκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, ενώ παράλληλα, ενθαρρύνεται η ανάγνωση ως ψυχαγωγική δραστηριότητα.

- Η **παρούσα μελέτη** έχει ως στόχο να καταδείξει τους τρόπους με τους οποίους η σχολική βιβλιοθήκη, μέσα από τη διδασκαλία παραμυθιών της προφορικής λαϊκής παράδοσης μπορεί να ενισχύσει το ρόλο των εκπαιδευτικών, ώστε να οδηγήσουν τους μαθητές στην αποδόμηση των έμφυλων στερεότυπων και την καθιέρωση ισότιμων ρόλων και προτύπων συμπεριφοράς και για τα δύο φύλα.

Παιδική Λογοτεχνία - Ορισμοί

- Γενικά, θα μπορούσε να οριστεί ως **οτιδήποτε διαβάζουν τα παιδιά**, ωστόσο πρόκειται για έναν πολύ στενό εννοιολογικό ορισμό.

- Χαρακτηρίζεται από σύντομες αφηγήσεις, ενεργό δράση, διαλόγους, απλότητα και περιπέτεια, έντονη και γρήγορη πλοκή.

- Πραγματεύεται **φανταστικές ή και πραγματικές καταστάσεις**, που σχετίζονται με τα βιώματα και τις εμπειρίες του παιδιού, το κοινωνικό περιβάλλον του, τις καθημερινές ασχολίες, ζητήματα και δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι.
  (Κανατσούλη, 1997)

Στόχος της Παιδικής Λογοτεχνίας

- Πέρα από την αισθητική και πνευματική καλλιέργεια του παιδιού, συμβάλλει και στη γενικότερη αγωγή του παιδιού.

- Επιδρά στην **προσωπικότητα του παιδιού**, τη **ψυχοσύνθεση** και τη **συμπεριφορά** του, μεταδίδει συγκίνηση και επηρεάζει σημαντικά στην ιδεολογία του (Τσότσου, 2019), διδάσκει τις πολιτιστικές αξίες και τα κοινωνικά στάνταρντς της εποχής τους (Κανταρτζή, 2003).

- Τα παιδικά βιβλία αποτελούν **δείκτες για τα κοινωνικά στερεότυπα** και έχουν καθορίσει τα στερεότυπα της κοινωνίας για την ανάπτυξη των ανδρών και των γυναικών (Τσότσου, 2019).

Η γλώσσα της Παιδικής Λογοτεχνίας

- Περιλαμβάνει μια **απλοποιημένη μορφή** και η μη χρήση ειδικών υφολογικών τεχνικών, δυσνόητων μεταφορών, υπαινιγμών και συμβόλων καθιστούν το λογοτεχνικό κείμενο κατανοητό στα παιδιά.

- Η **λιτότητα**, η **σαφήνεια** και η **απλότητα στη σύνθεση**, το ύφος και τη γλωσσική έκφραση της παιδικής λογοτεχνίας ενισχύουν "την επικοινωνιακή σύνδεση μεταξύ του συγγραφέα και του αναγνώστη".

- Απελευθερώνεται από τους αυστηρούς φιλολογικούς κανόνες, γι' αυτό και συχνά χαρακτηρίζεται από **παρατυπίες στους γραμματικούς και συντακτικούς τύπους (Stakić, 2014)**

Παραμύθι

- **Φανταστική διήγηση**, που κινείται γύρω από τη σφαίρα του υπερφυσικού και του μαγικού, με κύριο στόχο τη ψυχαγωγία του αναγνώστη.

- « … θελκτική ιστορία, που με ποιητικήν φαντασίαν πλάττεται από τον κόσμον του θαυμασίου και μαγικού, ενώ δεν υπόκειται καθόλου εις τους όρους της πραγματικής ζωής, προσαρμόζεται όμως ως επί το πλείστον τόσον τελείως προς το περιβάλλον, τα ήθη και έθιμα, τους μύθους και τας δοξασίας του λαού, ώστε γίνεται κομμάτι από την ζωή του, παίρνει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του λαού». **Γεώργιος Μέγας (2014)**

Παραμύθι - Βασικά γνωρίσματα

- Στόχος του δεν είναι η αληθοφάνεια, αλλά η δυνατότητα που δίνει στους ακροατές του να μεταφερθούν για λίγο σε έναν άλλο κόσμο φανταστικό και ονειρικό, σε μια διάσταση όπου **δεν ισχύουν οι φυσικοί νόμοι που διέπουν τον κόσμο**.

- Η υπόθεσή του **δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένο πρόσωπο** και **δεν τοποθετείται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή ούτε μπορεί να προσδιοριστεί τοπικά**, για αυτό και κάποιες από τις συχνές φράσεις με τις οποίες ξεκινά είναι «Μια φορά και έναν καιρό…», «Κάποτε σε μια χώρα ή σε έναν τόπο ήταν ένας...».

- Αναφέρεται είτε σε **φανταστικά**, είτε σε **συμβολικά κεντρικά πρόσωπα**, τα οποία συχνά εκφράζουν την ψυχολογία του κάθε προσώπου σε συνάρτηση με τα εξωτερικά του γνωρίσματα τα οποία κατέχουν τις περισσότερες φορές μεγάλη σημασία ως προς την εξέλιξη της πλοκής.

- Προσβλέπει στην **πνευματική τέρψη**, τη **ψυχαγωγία** και πολλές φορές την ηθική δικαίωση και τη νίκη του ήρωα που ξεπερνά τις δυσκολίες στο τέλος των περιπετειών του.

Έμφυλα στερεότυπα

- **Γενικευμένες πεποιθήσεις για τα χαρακτηριστικά των ατόμων** με βάση αποκλειστικά το φύλο τους
  - χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, συμπεριφορές, φυσικά χαρακτηριστικά, ρόλους, προτιμήσεις, στάσεις, δεξιότητες και ενδιαφέροντα

- **Διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη ψυχολογία του φύλου** επειδή διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι επεξεργάζονται τις πληροφορίες σχετικά με το φύλο και επηρεάζουν τις κρίσεις που γίνονται σχετικά με μέλη των διαφόρων ομάδων φύλου (Casad & Wexler, 2017).

Δυναμικός
Κουτσομπολιό
Τεμπέλης
Μαγείρεμα
Αθλήματα
Κούκλες
Γιατροί
Συναισθηματική
Βίαιος
Καθάρισμα
Δυνατός
Νοσοκόμα
Αυτοκίνητα
Ανασφαλής

Άνδρας

Γυναίκα

Είδη έμφυλων στερεοτύπων

- <u>Μπορεί να είναι:</u>
  - θετικά ή αρνητικά,
  - ρητά ή σιωπηρά, και
  - κανονιστικά ή περιγραφικά

- Τα έμφυλα στερεότυπα μοιράζονται κοινές διαστάσεις, όπως η κοινωνία και η δράση και η *προκατάληψη της ελκυστικότητας* (attractiveness bias) (Casad & Wexler, 2017).

Παιδική Λογοτεχνία και έμφυλα στερεότυπα (1/2)

- Τα παιδιά ξεκινούν να διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους από πολύ νεαρή ηλικία, υιοθετώντας ρόλους και συμπεριφορές ως μέρος της διαδικασίας κοινωνικοποίησής τους (Tsao, 2008) και ένα στοιχείο που είναι δυνατό να επηρεάζει αυτή την ταυτότητα που ξεκινούν να προσδιορίζουν είναι και η λογοτεχνία που διαβάζουν **(Allen, Allen, & Sigler, 1993).**

- Η παιδική λογοτεχνία παρέχει χαρακτήρες και γεγονότα με τα οποία οι μαθητές μπορούν να ταυτιστούν και μέσω των οποίων μπορούν να αξιολογήσουν τις δικές τους πράξεις, πεποιθήσεις και συναισθήματα **(Mendoza & Reese, 2001).**

- Οι ρόλοι των φύλων αποτελούν σημαντικό μέρος του πολιτισμού **(Gazda, 2015; Singh, 1998)**. Ωστόσο, συχνά διαφέρουν από πολιτισμό σε πολιτισμό και είναι σημαντικό για τα παιδιά και τους μαθητές να κατανοήσουν ότι υπάρχουν αυτές οι διαφορές και να μην πιστεύουν απλώς τα στερεότυπα.

Παιδική Λογοτεχνία και έμφυλα στερεότυπα (2/2)

- Οι **Trepanier-Street και Romatowski (1999)** διαπίστωσαν ότι είναι δυνατό να επηρεάζονται οι έμφυλες στάσεις των παιδιών μέσω της παιδικής λογοτεχνίας και των σχετικών δραστηριοτήτων.

- Η **Tsao (2008)** σημειώνει ότι τα εικονογραφημένα βιβλία επηρεάζουν επίσης τις ταυτότητες φύλου. Βιβλία που μεταφέρουν προκαταλήψεις ως προς το φύλο ή σεξιστικές απεικονίσεις μπορεί να έχουν επιζήμιες επιπτώσεις τόσο στα αγόρια όσο και στα κορίτσια.
  - Για παράδειγμα, οι στερεοτυπικές αναπαραστάσεις των επαγγελμάτων κατά φύλο μπορεί να ενθαρρύνουν τα κορίτσια να επιλέξουν πιο παραδοσιακούς γυναικείους τομείς απασχόλησης. Αυτό μπορεί να οδηγήσει τις νεαρές γυναίκες σε καταστάσεις οι οποίες θεωρούνται υποδεέστερες.

- Για αυτό το λόγο, κρίνεται επιτακτική η συζήτηση ενός τόσο αμφιλεγόμενου θέματος, ιδίως μέσα στο πλαίσιο του σχολείου και των δασκάλων, ώστε να επανεξεταστεί τί και πώς πρέπει να διδάσκεται στην σχολική αίθουσα του 21ου αιώνα **(Kuo, 2005).**

Το Σχολείο και ο Ρόλος του

- Αποτελεί αναμφισβήτητα τον πιο θεμελιώδη κοινωνικό θεσμό μετά την οικογένεια, για την **κοινωνικοποίηση των νεαρών μαθητών και μαθητριών**, όπου δίδεται μεγάλη έμφαση στις πρώτες επαφές του παιδιού με τη παιδική λογοτεχνία.

(πηγή: https://oschool.org/our-approach/socialization)

Πληροφόρηση, γνώση και ιδεολογία του φύλου

- Καθώς οι κοινωνίες μας γίνονται όλο και περισσότερο ανταγωνιστικές ενσωματώνουν ζητήματα που αφορούν τα φύλα, κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα οφείλει να «διαχειρίζεται» τέτοια ζητήματα.

- Το φύλο εδώ ερμηνεύεται ως αναφορά στις σχέσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών και στον τρόπο με τον οποίο η σχέση αυτή «κατασκευάζεται» κοινωνικά. Η ιδεολογία του φύλου μπορεί να επηρεάσει την παροχή και τη διανομή πληροφοριών.

- Οι κοινωνικές επιστήμες και διάφορες έρευνες και μελέτες σχετικές με το φεμινισμό έχουν διευρύνει τη συζήτηση για τη σχέση μεταξύ φύλου και πληροφόρησης και γνώσης (Harding, 1991- Freira, 1970- Lloyd, 1989- Tanesini, 1999).

- Επιπλέον, καθώς η πληροφόρηση παίζει ολοένα και σημαντικότερο ρόλο στην ανθρώπινη ανάπτυξη, υπάρχει ανάγκη να προχωρήσουμε σε πιο έμφυλες προσεγγίσεις για την κατανόηση του φύλου και της πληροφόρησης.

Σχολική Βιβλιοθήκη

- Ο χώρος μάθησης εντός του σχολείου, φυσικός και ψηφιακός, ο οποίος χρησιμοποιείται για διάβασμα, αναζήτηση, έρευνα, σκέψη, ανάπτυξη της φαντασίας και της δημιουργικότητας και βοηθά τον μαθητή στην κατάκτηση της γνώσης και στην προσωπική, κοινωνική και πολιτισμική του ανάπτυξη **(IFLA, 2015).**

- Η **Σχολική βιβλιοθήκη** δεν είναι απλώς ένας χώρος ανάγνωσης, αλλά ένα από τα πιο σημαντικά περιβάλλοντα, όπου **ενισχύεται η μάθηση** μακριά από την τυπική διδασκαλία στην τάξη.
  - Αποτελεί συμπληρωματική οδό προς την κατάκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, ενώ παράλληλα, ενθαρρύνεται η ανάγνωση ως ψυχαγωγική δραστηριότητα.
  - Παρέχει ιδέες που μπορούν να ενδυναμώσουν τους μαθητές ή να τους αποδυναμώσουν.
  - Έχει την ικανότητα να επηρεάζει το μυαλό των μαθητών και να διαμορφώνει την κοσμοθεωρία τους.

Ερώτημα που γεννάται …

- Κατά πόσο μπορεί η **Σχολική Βιβλιοθήκη** να διαδραματίσει σημαντικό παράγοντα στην προσπάθεια περιορισμού των **έμφυλων στερεοτύπων**;;;;

(πηγή: https://www.newsbeast.gr/weird/arthro/629673/grifos-poios-arithmos-adikathista-to-erotimatiko)

Διακήρυξη και Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (Beijing Declaration and Platform for Action) (IFLA,2020)

- Αναγνωρίζει τη **σημασία της πρόσβασης στη γνώση**, την πληροφόρηση και την κατάρτιση για την **επίτευξη της ισότητας των φύλων και την πρόοδο των γυναικών**. Εξασφαλίζοντας ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση και ανακουφίζοντας τον αναλφαβητισμό των γυναικών, προστατεύοντας την υγεία των γυναικών, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή των γυναικών στην οικονομία και τη λήψη πολιτικών αποφάσεων και πολλά άλλα, η πρόσβαση στην πληροφόρηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε διάφορους βασικούς τομείς που επισημαίνονται στη Διακήρυξη.

- Η **πρόσβαση στην πληροφόρηση** και τη γνώση, ο **αλφαβητισμός** και η **δια βίου μάθηση** είναι μεταξύ των βασικών πτυχών του έργου των βιβλιοθηκών. Ως εκ τούτου, μπορούν να συμβάλουν στους στόχους και τις δραστηριότητες που θέτει η Διακήρυξη.

- **Στόχος της είναι να προσφέρει στις βιβλιοθήκες μια επισκόπηση των εξής:**
  - το ρόλο που διαδραματίζουν η πρόσβαση στην πληροφόρηση, η γνώση και η δια βίου μάθηση στη Διακήρυξη και την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου,
  - τις δραστηριότητες και πρωτοβουλίες των βιβλιοθηκών που σημειώνονται στις εθνικές εκθέσεις που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο της αναθεώρησης Πεκίνο+25.

Προγράμματα φιλαναγνωσίας (1/3)

- Μέσω της **διδασκαλίας παραμυθιών** της προφορικής λαϊκής παράδοσης, η σχολική βιβλιοθήκη μπορεί να ενισχύσει το ρόλο των εκπαιδευτικών
  - ώστε να οδηγήσουν τους μαθητές στην **αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων** και την **καθιέρωση ισότιμων ρόλων και προτύπων** συμπεριφοράς και για τα δύο φύλα.

- **<u>Φιλαναγνωσία</u>:**

  θετικά προσδιορισμένη σχέση του αναγνώστη με το βιβλίο, ως το κατεξοχήν είδος και έκφραση της γραπτής ύλης, εμπεριέχει εξειδικευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι οποίες στοχεύουν στη διαμόρφωση αυτής της σχέσης μέσα από την ανάπτυξη αναγκαίων γνωστικών δεξιοτήτων, κυρίως, αλλά και κοινωνικών δεξιοτήτων και αισθητικών κριτηρίων (Makridis, 2011)

Προγράμματα φιλαναγνωσίας (2/3)

- **<u>Δραστηριότητες οι οποίες έχουν τις ακόλουθες δυνατότητες</u>**:
  - Συμβάλλουν στην ολόπλευρη ψυχοκινητική, γνωστική, αντιληπτική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού.
  - Αναπτύσσουν τη διερεύνηση
  - Προσεγγίζουν τη συμπερίληψη της ετερότητας

Προγράμματα φιλαναγνωσίας (3/3)

- **<u>Η σχολική βιβλιοθήκη</u>**
  - → θα φέρει σε επαφή το παιδί με το παιδικό βιβλίο και το παραμύθι, δίνοντας έμφαση όχι μόνο στην ανάγνωσή του. Θα το προσεγγίσει μέσα από διάφορες **εξειδικευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες**, μέσα από τις οποίες το παιδί θα βιώσει το βιβλίο με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους.
  - → εκτός της βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων θα πρέπει να έχει ως στόχο της **την προαγωγή της συμπερίληψης και της ισότητας**, με την **υλοποίηση καινοτόμων μεθόδων μάθησης**.

■ Επιλογή παραμυθιών που παρέχουν ηθική διαπαιδαγώγηση, επιτρέπουν στο παιδί να αντλήσει διάφορα προσωπικά μηνύματα από αυτά

Αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων

- Με βάση τα **παραμύθια** και τις **διαδραστικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες** θα πρέπει να πραγματοποιούνται συζητήσεις για:
  - το φύλο
  - τις διάφορες καταστάσεις που αντιμετωπίζει η σύγχρονη κοινωνία
  - τους παράγοντες που στερούν τις ελευθερίες
  - τις κατηγορίες και τα είδη των έμφυλων στερεοτύπων που αντιμετωπίζουμε στη σύγχρονη πραγματικότητα
  - προτάσεις που θα μπορούσαν να κάνουν οι μαθητές για να αποφευχθούν τα έμφυλα στερεότυπα (όπως τα φαντάζονται οι ίδιοι μέσα από το νεαρό της ηλικίας τους)

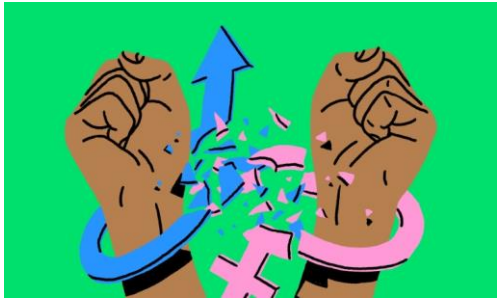

https://ideas.ted.com/how-to-raise-a-child-whos-free-from-gender-norms

Επίλογος

<u>Το παραμύθι</u>

❖εισάγει το παιδί στον πραγματικό κόσμο, μέσα από το δρόμο του φανταστικού, κι ενισχύει την ανάπτυξη της φαντασίας, της δημιουργικής και της αναλογικής σκέψης

❖ καλλιεργεί τη γλώσσα, τα εκφραστικά μέσα, την αισθητική αντίληψη του παιδιού

❖ διαμορφώνει θετικές αξίες και στάσεις μέσα από τη ταύτιση ή την απόρριψη των ηρώων-προτύπων που προβάλλει

(Μαλαφάντης, 2011)

<u>Ο Σχολικός Βιβλιοθηκονόμος</u>

→ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικότατο ρόλο στη διαδικασία περιορισμού των έμφυλων στερεοτύπων

- ❖ με την επιλογή παραμυθιών που αποδυναμώνουν τη δημιουργία τέτοιων στερεοτύπων
- ❖μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που ενδυναμώνουν τον ουσιαστικού διαλόγου και
- ❖μέσω δραστηριοτήτων που μπορεί να περιλαμβάνουν και το θεατρικό παιχνίδι (που βοηθά ακόμα και τα πιο εσωστρεφή παιδιά να εκφραστούν, να αποφορτιστούν, να κοινωνικοποιηθούν και να αναπτύξουν την παρατηρητικότητά τους)

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Δελώνης, Α. (1990). *Ελληνική Παιδική Λογοτεχνία, 1835-1985. Από τις πρώτες ρίζες μέχρι σήμερα*. Αθήνα: Ηράκλειτος
- Παπαντωνάκης, Δ.Γ., Κωτόπουλος, Τρ. (2011). *Σκηνικό-Χαρακτήρες-Πλοκή. Διαβάζοντας ένα λογοτεχνικό κείμενο για παιδιά και νέους*. Αθήνα: Ίων
- Καρπόζηλου, Μ. (1994). *Το παιδί στη χώρα των βιβλίων*. Αθήνα: Καστανιώτης
- Βλάχου, Ο. (2020). Η παιδική λογοτεχνία ως εργαλείο ανάδειξης και διαπραγμάτευσης της αγάπης στη σχολική εκπαίδευση, Πτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
- Μέγας, Γ. (2014). Ελληνικά παραμύθια: Εκλογή. Αθήνα: Έστία (α΄ έκδ. 1927).
- Κανατσούλη, Μ. (1997). Πρόσωπα γυναικών σε παιδικά λογοτεχνήματα: Όψεις και απόψεις. Αθήνα: Πατάκης
- Κανταρτζή, Ε. (2003). Τα στερεότυπα του ρόλου των φύλων στα σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού σχολείου. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη
- Μαλαφάντης, Κ. Δ. (2011). Το παραμύθι στην εκπαίδευση: Ψυχοπαιδαγωγική διάσταση και αξιοποίηση. Αθήνα: Διάδραση, 19-22, 150-165.
- Τσότσου, Ε. (2019). Έμφυλα Στερεότυπα και Αναπαραστάσεις στα Παραμύθια των Αδελφών Γκριμ. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Ξένη Βιβλιογραφία

- Allen, A., Allen, D., & Sigler, G. (1993). Changes in sex role stereotyping in Caldecott Medal Award picture books 1938-1988. Journal of Research in Childhood Education, 7, 67-73
- Casad, B. J., Wexler, B. R. (2017). Gender Stereotypes. In *Nadal, K. L., The SAGE Encyclopedia of Psychology and Gender*, Thousand Oaks, SAGE Publications, pp. 755-758
- Gazda, A. (2015). Once Upon A Time: Exposing Sexism in Children's Literature. Unpublished master's thesis, The College at Brockport: State University of New York, Brockport, NY
- Kuo, J. (2005). Teaching ESL/EFL students to recognize gender bias in children's literature. The Internet TESL Journal, Vol. XI, No. 11. from http://iteslj.org/Articles/Kuo-GenderBias.html
- Mendoza, J., & Reese, D. (2001). Examining multicultural picture books for the early childhood classroom: Possibilities and pitfalls. Early Childhood Research & Practice, 3(2), 1-38
- Mermelstein, A.D. (2018). Gender Roles in Children's Literature and Their Influence on Learners, MinneTESOL Journal, 34(2) Fall
- Singh, M. (1998, November). Gender issues in children's literature. ERIC, Identifier: ED424591. from https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED424591.pdf
- Stakić, Mirjana. (2014). The specifics of children's literature in the context of genre classification. Mediterranean Journal of Social Sciences. 5.
- Tsao, Y. (2008). Gender issues in young children's literature. Reading Improvement. Fall Issue
- Trepanier-Street, M.L., & Romatowski, J.A. (1999). The influence of children's literature on gender role perceptions: A reexamination. Early Childhood Education Journal, 26(3), 155-159
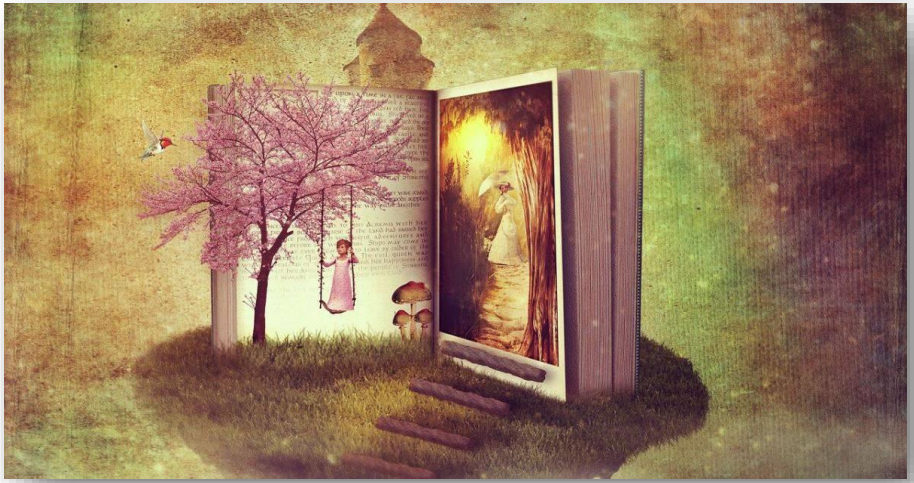
Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!!!!!